

O NEKI KRITIKI

V drugi številki revije *Zgodovina za vse* za leto 2003 je izšel prikaz zbornika o *Splošnem ženskem društvu 1901-1945*, ki ga je izdal Arhiv Republike Slovenije. Avtor zapisa Aleksander Žižek ima zelo rad pregovore in rekla, ki jih v naši dnevni politiki ne manjka, rad pa jih tudi obrača na glavo. Tako je najbrž pod vplivom fraze *Le čevlje sodi naj kopitar*, vse raziskovalke, ki so sodelovale pri omenjenem projektu, proglasil za feministke. Dokaj nenavadno je, da nek izobraženec enači temo raziskovanja z vedenjem raziskovalca. Sprašujem se, kakšna asociacija se mu bo porodila, če bo prebiral dela o dvornih norcih ali vampirjih. No, vsekakor pa lahko na podlagi te splošne ocene, ki jo daje, sklepamo, da knjige ni preveč pozorno prebral. Članice društva nika-kor niso bile feministke, z današnjo predstavo o njih pa imajo kaj malo skupnega.

Zanimivo je Žižkovo rangiranje člankov v ome-njeni publikaciji, le tri označuje kot razprave, a med njimi dvema doda prilastek »politični«. Žal ni jasno, kaj s tem misli, sta povezani z današnjo politiko ali je hotel zapisati, da posegata na poli-tično področje. Ostala poglavja pa razvršča med prispevke in še nižjo stopnjo - zapise. Moti ga veliko število biografskih prispevkov in dodaja, da lahko najdeš tako koncentracijo biografij le še v biografskem leksikonu. Moški zgodovinarji (zapisal je moška zgodovina!) so tako pisanje že prerasli. Najprej moramo ugotoviti, da življenje-pisov članic SŽD v *Slovenskem biografskem lek-sikonu* razen nekaterih izjem ni. In ker predvidevam, da je imel Žižek v mislih prav ta leksikon, poglejmo, kdo je vanj pisal - večinoma moški, raziskovalci, akademiki prejšnjih generacij slovenskih zgodovinarjev, literarnih zgodovinarjev in eminentni storkovnjaki z drugih področij. Je hotel avtor kritike na hitro pomesti z njihovim delom, ga je prerasel?

Na koncu sicer izvemo, da je njegov odnos do knjige izrazito pozitiven, žal pa tega ne utemelji niti z enim stavkom, trditev ostaja kot zapis nekega subjektivnega občutka. Vsiljuje se misel, da bi razlaga tega stališča Žižka najbrž pripeljala do razkoraka z njegovo pavšalno, skoraj minimizirajočo kritiko.

Zakaj se mi je zdelo potrebno tole zapisati? Lahko ugotovimo, da je v današnjem slovenskem zgodovinopisju relativno malo kritike, pri-

kazi knjig so večinoma le povzetki vsebine, kar je razumljivo, saj pisanje pravih kritik zahtevajo pogosto ne le študij dela, ki ga predstavljamo, ampak tudi poznavanje širše problematike. Taka konstruktivna kritika bi bila vsekakor zelo do-brodošla.

Naj se na koncu obregnem še ob tale stavek iz Žižkovega prispevka: »Urednici sta k pisanju povabili 30 pisk (!) in piscev...« Klicaja nisem dodala, naredil ga je avtor. Priznam, da bi ga napisala tudi jaz, kajti ta beseda naj bi bila očitno roditelj množine samostalnika 'piska'. Besede piska v slovarjih slovenskega knjižnega jezika ni. Morda je avtor dobil asociacijo v pogovorni frazi, da je nekdo zadnja piska, kar izrečemo, če hočemo povedati, da ima majhen vpliv v družbi. Avtorice prispevkov v omenjenem zborniku to zagotovo niso!

Anja Dular

1. PISMO BRALKI

Najprej moram povedati, da v pretekli številki revije *Zgodovina za vse* pod naslovom *Od do-brih deklet do feministk* ni bila napisana *kritika*, kaj šele *recenzija* zbornika o *Splošnem ženskem društvu* - to, kar napišem za *Zgodovino za vse*, namreč sam najraje imenujem poročila o knji-gah. Tvori jih približno 70 % 'pravega' (objektivnega) poročila o knjigi (avtor(ji), povzetek vse-bine) in okrog 30 % ubeseditve mojih občutkov ob branju. Pri tej komponenti poročila je odloči-len vtis, ki ga dobim ob prebiranju celote (rdeča nit, način podajanja tematike, pri zbornikih tudi kompatibilnost prispevkov ...). Moja poročila so tako vedno subjektivna - če jih kdo prebere, prebere poleg osnovnih informacij o knjigi tudi moje videnje nekega dela. (Tudi) na temelju moje informacije se lahko odloči za branje ali pa ne, ko (če) stvar prebere pa ima seveda popolno pravico, da si o delu ustvari svoje mnenje, ki je lahko diametralno drugačno od mojega. Delo vedno presojam skozi oči povprečnega, pa ven-darle dokaj razvajenega bralca, ki mu je večina tovrstnih del tudi namenjena. Všeč mi je, če zmorejo avtorji strokovno (znanstveno) korektnost in natančnost kombinirati in podajati s tekočo, zanimivo pripovedjo, kar pa seveda ni pogoj za moje 'dobro' mnenje o delu, čeprav je po drugi strani res, da dolgoveznost in suhoparnost zame nista sinonim za znanstvenost. Moja ciljna publika so ljudje, ki so jim taka dela v resnici na-